

Забезпечення режиму зорового навантаження молодших школярів з порушеннями зору в умовах інклюзивного навчання

Фіцик Ірина Олександрівна,

асистент кафедри корекційної педагогіки та інклюзії

Львівського національного університету імені Івана Франка

Питання навчання дітей з особливими потребами набуває широкої актуальності на сьогодні, адже право на рівний доступ до якісної освіти за місцем проживання в умовах загальноосвітнього закладу – це право всіх дітей. Концепція інклюзивної освіти відображає одну з головних демократичних ідей – усі діти є цінними й активними членами суспільства. Впровадження інклюзивного навчання – це процес, який вимагає перетворень як на рівні всієї системи освіти, так і на рівні навчального закладу. Якщо діти мають проблеми із зором, їхня можливість навчатися та ефективність здобуття знань буде зниженою. Обмежений зір спричинить те, що діти не в змозі будуть виконувати завдання через фізичні чи емоційні фактори. Проблеми із зором негативно позначаються на процесі сприймання, що характеризується великою загальмованістю, вузькістю огляду, заниженістю точності. У зв'язку з цим зорові уявлення дітей недостатньо чіткі, яскраві, часто спотворені [1, 10; 2, 7].

За ступенем зниження гостроти зору розрізняють дітей сліпих і слабозорих. До сліпих відносять абсолютно (тотально) сліпих дітей, у яких фіксують повну відсутність зору (рівна 0), та дітей із залишковим зором, у яких гострота зору становить 0,04 і нижче на оці, яке краще бачить в окулярах. До слабозорих відносять дітей, які мають центральну гостроту зору від 0,05 до 0,4. Початок навчання у школі для дитини пов'язаний зі значними навантаженнями на зір. Це призводить до хронічної перевтоми зору, може стати причиною негативного ставлення до навчання та призвести до поганої успішності. Досвід спостереження за діяльністю у класі підтверджує, що проблеми із зором можуть виникнути у дітей у будь-якому віці, тому важливо, щоб вчителі звертали увагу на симптоми, які можуть бути легко помітні під час перебування у школі. Якщо вчитель підозрює існування проблеми, необхідно повідомити батьків про необхідність провести професійну діагностику зору дитини [2, 125].

При зниженій освітленості приміщення створюються незадовільні вимоги для зорової роботи. Учні відчувають значні труднощі в навчанні, швидко втомлюються, погіршується їх зір та загальний фізичний стан. Тому перш за все вчитель має звернути увагу на освітлення у класі. Штучне освітлення приміщень в яких займаються діти з порушеннями зору повинно бути від 500 до 1500 люкс [3, 130]. У деяких дітей з порушеннями зору спостерігається світлобоязнь (альбінізм, ністагм, вроджене помутніння кришталика). Їх робоче місце повинно знаходитися подалі від джерела світла.

Парти у класі потрібно розставляти у відповідності із гостротою зору та обов'язково за рекомендаціями лікаря-офтальмолога. Для попередження можливості появи будь-яких відхилень у фізичному розвитку потрібно слідкувати за правильною поставою дітей під час читання та письма. Також вагомим місцем займає проведення фізкультхвилинок та гімнастики для очей. Вони повинні проводитись на кожному уроці та на заняттях із самопідготовки. Комплекс таких вправ теж виконується за рекомендацією лікаря-офтальмолога та вчителя фізичної культури. Важливою вимогою до уроку є умова дотримання режиму безперервного зорового навантаження. Без паузи діти з порушеннями зору можуть читати та писати 10-15 хвилин (якщо відсутні особливі рекомендації офтальмолога) не напружуючись. Після цього робиться перерва на 2-3 хвилини, під час якої проводиться фізкультхвилинка. Необхідно також суворо дозувати не тільки зорове навантаження, але й інтелектуальне, враховуючи індивідуальні особливості кожного учня; рівень його підготовленості до навчання, особливості здоров'я і працездатності, стан зору. Учителю слід дотримуватись спеціальних вимог при виготовленні роздаткового матеріалу. Весь роздатковий матеріал має бути індивідуальним з врахуванням особливостей зорового сприймання для кожного учня. Єдиною загальною вимогою при виготовленні індивідуальних карток є чіткий почерк та бажано чорні чорнила. В малюнках, схемах потрібно обводити контури, виділяючи те, на що слід звернути особливу увагу. Об'ємні наочні засоби (муляжі, макети, різноманітні моделі) слід робити кольоровими, яскравими, контрастними [3, 132].

Щоб слабозора дитина гармонійно фізично і психічно розвивалася, вона має багато рухатися. Необхідно постійно стимулювати дитину до рухів, до мобільності, щоб викликати у неї потребу в русі, забезпечити безпеку під час самостійного пересування, в іграх, в праці. Дитина має відчувати задоволення від вільного руху в просторі – це неодмінна умова її успішної інтеграції в суспільство. Під час інклюзивного навчання діти з порушеннями зору повинні залучатися до позакласної діяльності у школі та за її межами нарівні зі своїми ровесниками. Участь у клубах, гуртках та діяльності разом з іншими дітьми є важливою складовою соціальної інклюзії для дітей з порушеннями зору. Також важливо надавати можливість дітям, що мають проблеми із зором, спілкуватися один з одним для того, щоб вони могли поділитися набутими знаннями, проблемами, досвідом.

Література:

1. Байда Л.Ю. Школа для кожного: Навч. посібн. / Упорядник: Байда Л. Ю. – К., 2015. – 60 с.
2. Путівник для батьків дітей з особливими освітніми потребами: Навчально-методичний посібник / За заг. ред. Колупасової А.А. – К.: – ТОВ ВПЦ «Літопис –ХХ» 2010. – 255с.
3. Федоренко С.В. Тифлодидактика: Навч. посібн. / С.В. Федоренко – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2009. – 144 с.